

עובדי ה', וכמו שאמר בברכות (ס) הרבה עשו כר' ישמעאל ועלתה בידם, ועל כן אח"כ כשראו החכמים מה שהגיע להם אח"כ מהעונש, לא ידעו טעם למה הגיעם כה, עד שפירשו הקב"ה ואמר על עזבם תורתו ולא הלכו בה. פי' דבעת שהלכו לעסקם היסחו דעתם מהתורה, ולא היה דעתם עליה, וזהו פירושו של עזבם תורת, וזהו דבר התלוי בעומקא דליבא שאינו ידוע רק להיודע תעלומות ברוך הוא. והנה בגמרא מסיים על עזבם תורתו שלא ברכו בתורה. ולכאורה יש לכיין להנאמר למעלה, דהרא"ש כתב בברכות (פ"א סימן י"ג) דמש"ה סגי בברכת התורה פעם אחת ביום ולא אמרינן דכשמפסיק לילך לעסקו וחוזר אח"כ ללמוד יברך שנית כמו בסוכה ותיריך משום דאינו מסיח דעתו ממנה ודעתו לחזור ללמוד, אבל שכיון שהם היסחו דעתם ממנה בשעת עסקם הרי מה שלמדו אח"כ היה בלא ברכה. וזהו דרך חידוד קצת.

אין עוברין על בל תלין בלי תביעה

כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל אתם ראיכם וגו' (יט, א). אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל (יט, ו).

והנה יש להבין דפתח בכה וסיים באלה הדברים, והוא כפל הענין במילות שונות. ותו דתחילה אמר לבית יעקב, ומסיים אל בני ישראל.

ובספר ישמח משה כתב לבאר על מה דאיתא במדרש (עי' שמו"ר פכ"ג, ה, וצ"פ"ט שס, ובמנומא ג'סלם סימן י') אין ישראל ניזונים אלא בזכות אמונה, ופירשו המפרשים (מונא ג'ספר מוות יאיר דלוט אור מוה' [סוף אום ג'] ג'ס הגה"ג הר"ר העשיל מקראקא ז"ל) על פי מה דדרשו רז"ל (עי' ג.) היום לעשותם (דגריס י, א) ולמחר לקבל שכרם, ושכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קדישין לט), דקשה על זה הא הקב"ה שומר תורתו כדאיתא בירושלמי (ר"ה פ"א ה"ג, ענין יעקב ק"ד) ושומר את משמרתו (ויקרא כג, ט), אמר הקב"ה אני שומר מצותיה של תורה, והרי כתיב (דגריס כד, טו) ביומו תתן שכרו, ולא תלין פעולת שכיר (ויקרא יט, ג). והתירוץ לזה על פי דקיימא לן בחושן משפט (סימן של"ט סעיף ו') האומר לשלוחו שכור לי פועלים ושכרם, ואמר להם שכרם על בעל הבית, אין שום אחד מהן עובר על בל תלין, עיין שם. וידוע (מנומא ג:) כי תורה - מנין תרי"א - ציוה לנו משה (דגריס לג, ד), ושתיים מפי הגבורה שמענו, אם כן על התרי"א הוי שכרו על ידי שליח וליכא בל תלין, אבל על השתיים מפי הגבורה איכא בל תלין ומגיע שכר בעולם הזה, ובוה פירש האור חדש בספרו חוות יאיר (סס) טובים השנים מן האחד (קבלה ד, ט), כלומר השני מצות ששמענו מן האחד ב"ה, כי יש שכר טוב בעמלם, ר"ל מיד בעולם הזה, עד כאן דבריו ושפתים ישק.

ועוד מקדים הישמח משה מאמר רז"ל (ספרי מטות פסקא קנ"ג) כל הנביאים התנבאו בכה, מוסף עליהם משה שהתנבא בכה ובוה הדבר, (והנא ג'רש"י פרשת מטות [נמנמנר ל, ג - ד"ה זק] עיין שם גמפרישין). והנה נחזי אנן בעת שאמר בבחינת זה הדבר, דהיינו שהשכינה היתה מדברת מתוך גרונו (עי' מוה"ק ח"ג ז. - גלג), אם כן הוה ליה על ידי עצמו, וכעין מ"ש המפרשים (מונא ג'ספר פגמנין קדישין [מזור הר"ה ג' ר' יהושע העשיל אום ד] ג'ס הגה"ג הר"ר

כידוע^[1], רק אחר כך עולה הצדיק על ידי זה מאד כי ירידה זו צורך עליה היא, ושמה תאמר גם כאן כך היה כשמושה העלם, לזה אמר שבאותו זמן (יט, א) ומשה עלה אל האלקים, וזה פלא בחסדי השי"ת, והבן.

בלימוד התורה צריך להיות שמירה מהיסח הדעת

ושמרתם את בריתי (יט, ה).

בספר בית הלוי [ע"ה"ט, להג"ר יוסף דונער הלוי סאלאווויצק ז"ל אנד"ק גריסק ליעל] כתב דבכמה מקומות מצינו שנאמר אצל התורה לשון שמירה, כאן נאמר ושמרתם את בריתי וכן כתוב (ג, יא) שמר לך את אשר אנכי מצוך היום, בא הכתוב לומר דדברי תורה צריכין שימור. וכמו שמצינו דחולין אינו נפסלין רק אם ידוע שנטמאו וכל זמן דלא ידוע בהם שנטמאו הרי הם בחזקת טהרה דאין צריכין שימור בטהרה. משא"כ תרומה וקודש נפסלין בהיסח הדעת ואע"פ שאין יודע להם שום טומאה מ"מ כיון דלא שמרם והיסח דעתו משמירתם נפסלין בהיסח הדעת, ונפקא לן מקרא דכתיב (פמדנר יח, ט) משמרת תרומותי דלענין קדושת תרומה צריך שיהיה משומר דוקא ולא מהני מה דאינו יודע בהם קלקול רק צריך שיהיה יודע שהם טהורים^[2]. וכן בתורה מוכרח האדם לשומרם בטהרה ומיד שיסיח דעתו מעבודתו ומשמירתו נפסל ואע"ג שאינו יודע בעצמו שום קלקול, כל שלא נוהר להשמר בטהרה וקדושה נפסל. ובוה יבואר הפסוק (דגריס לג, יג) שמח זבולון בצאתך ויששכר באהליך, והוא דלכאורה היאך אפשר להאדם לבל יסיח דעתו מתורתו והרי מוכרח ליצא לשוק ולעסוק בפרנסה, וכמו שאמרו במס' ברכות (לה): הנהג בהם מנהג דרך ארץ, רק דאיתא בפסחים (קא): בני חבורה שהיו מסובין לשתות ויצאו לקראת חתן כשהם חוזרים טעונים ברכה, דהיציאה חשיבא היסח הדעת, בד"א שלא הניחו שם מקצת הברים אבל הניחו מקצת הברים כשהם חוזרים אין טעונים ברכה, דכיון דמקצתן נשארו במקומן גם לגבי היוצא לא מקרי היסח הדעת, דלקיבועא קמא הדר. וכן הוא בעסק התורה אם עוסקים בכנופיא ובקיבוץ אז גם כשמקצתן יוצאין לפרנסתן הרי הניח מקצת הברים בבהמ"ד, ובפרט אם העוסק הוא מהמחזיקין ידי העוסקים בתורה כמו זבולון ויששכר גם לגבי היוצאין לא מקרי יציאתן היסח הדעת, וזהו שאה"כ שמח זבולון בצאתך אחרי יששכר באהליך, כיון דהוא נשאר בעבודתו בבהמ"ד.

וממשיך, וזאת תורת האדם המעולה הקובע עתים לתורה לבל יסיח דעתו מתורתו, וגם בעת עסקו בצורך פרנסתו יהיה דעתו למען ויכל לעסוק בתורה תיכף אחר העסק ולחזור ללימודו, וגם בעת עסקו בהפרנסה יתבונן תדיר בכל מה שהוא עושה אם הוא ע"פ תורה, אם אין בו איסור גזל או אונאה וכדומה, נמצא דגם אז דעתו על תורתו, ובוה יבואר הכתוב (וימ"י ט, יא) מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה כו', ויאמר ה' על עזבם תורתו אשר נתתי לפניהם ולא הלכו בה, ואיתא במס' ב"מ (פס: - מריס פא). דבר זה שאלו לחכמים ולא פירשוהו, ולנביאים ולא פירשוהו, עד אשר פירשו הקב"ה בעצמו. ולכאורה קשה אם היו חוטאים בפועל בחטאים גלויים למה לא ידעו מזה החכמים והנביאים. רק הכוונה שהם היו עוסקים בתורה וגם בדרך ארץ אשר זה הוא דרך המעולה לרוב

ד. ע"י בספה"ק ערבי נחל פרשת לך לך (דגריס ה), וע"י בספה"ק קדושת לוי על שיר השירים (ע"פ פ, ג, ג) לוי שמנין וגו', וע"י בלקושי תורה [להלוי"ן] ריש פרשת כי תצא. ה. ע"י בשו"ת אבני מילואים (המלך נסוף ספר אבני מילואים) סימן י"ח, שכתב דאם מבטל תרומה בחולין הוה כמאבד תרומה ועובר על משמרת תרומותי. וע"י בספר אתון דאורייתא כלל ט"ו, שמבאר אי מותר לאיתשולי בתרומה, אי הוה ג"כ כמאבד התרומה, עי"ש בדבריו הנחמדים. ו. בספר נחל אשכול פרשת כי תשא [להג"ר חיים עוזר ג"ר משה הכהן ז"ל מניח מדרשו של הג"ר חיים לאמור ז"ל ממנו ג'סלם] (ד"ה ונאופן אטר) ובספרו מקור החכמה [להגאון הג"ן] על מגילת רות (ד"ה ויאמר עזוב אלו) מביאו גם כן בשם הר"ר העשיל זצ"ל. ראה בספר אוצר ר"ר העשיל פרשת בשלח (יד, לא - ד"ה ויאמניו ג'ה), ושם על תהלים עה"פ (סג, יג) אחת דבר אלקים שתיים זו שמעתי כי עז לאלקים, ולך ארני חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו. ומפרש בזה, אחת דבר אלקים, שתיים זו שמעתי, היינו אנכי ולא יהי לך בדיבור אחד נאמרו, ולכן ולך ה' חסד, שרצה להנות לנו בעולם הזה על ידי האמונה, כמעשהו לשלם בעולם הזה על המעשים הנעשים בעולם הזה. וכן מפרש בספר סמיכת משה [להג"ר זני יהושע הלוי ז"ל] בן הרה"ק ר' שמעלקא מניקלשניצוי. זוק"ל ומן דווי הגאון בעל הפלאה ז"ל ענין ט' פרשת בחוקותי בהקמת דברי הר"ר העשיל הנ"ל. וראה בספר ישמח משה פרשת תרומה (ד"ה מלש ויקחו לי תרומה) מביאו בשם מפרשים, ובספר בת עין פרשת ראה (ד"ה או יאמר [קמל]) מביאו בשם אביו, וע"י בספר ליקושי שושנים [להג"ר מלך ז"ל לוי ז"ל] פרשת יתרו (ד"ה אמת) מביאו בשם הג"ר יצחק אב"ד ר"מ בק"ק הירושבוב.

ולא נאריך בדקדוקים רק מה זה דקאמר זכור את יום השבת הול"ל זכור יום השבת, ומה זה דקאמר לקדשו והלא שבת מקודש ועומד מהקב"ה, כדאמרו חז"ל (פס"ג ז). דישאל מקדשי לזמנים היינו למועדים, אבל שבת קביעה וקיימא ועומד מהקב"ה, ועוד מה דקאמר ויום השביעי שבת לד' אלקיך, הו"ל בקיצור ויום השביעי שבת לא תעשה כל מלאכה.

ובספרו התן ישעי' כתב לפרש, ונקדים לפרש הקרא (ל"ג יז) ושמתם את השבת כי קודש הוא לכם וגו', דהנה אמרו חז"ל (ר"ה ט) דצריך להוסיף מחול על הקודש ותוספת שבת דאורייתא, והנה תוספת שבת שאנו מוסיפים מחול על הקודש דינו כשבת ממש לענין עשיית מלאכה דאסור בו, והנה שבת עצמו נקרא קודש לד', שקדושתו מהקב"ה, אבל התוספת שבת שאנו מוסיפים נקרא קדושה שלנו, שאנו עושים זה לשבת, וזה ושמתם את השבת שתשמורו ותשגיחו שלא לחלל את השבת, היינו הטפל לשבת, התוספת שבת, כי קודש הוא לכם התוספת שבת הוא קדושה שלכם, שאתם מוסיפים לשבת על השבת, מחלליה מות יומת שגם זה אסור לחלל.

וזה יהי' הפירושו בכאן זכור את יום השבת לקדשו, שתזכרו את השבת, היינו הטפל לשבת, התוספת שבת, לקדשו, שזה אתה מקדשו, ולא הקב"ה, ומהיכן תזכור לעשות תוספת שבת, ומפרש, ששתי ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך, מאותן ששתי ימים שתעבוד בו ועשית כל מלאכתך, מהששתי ימים אלו תיקח תוספת להשבת, דהיינו המאחרים לצאת מן השבת וממהרים לבוא, שלוקחים קצת מן ששתי ימי המעשה להוספה לשבת, וזה ששתי ימים תעבוד וגו', מאלו ששתי ימים תיקח הוספה לשבת לקדשו, וזה הוא קדושה שלך, שאתה עושה לשבת בתוספת שבת מן ששתי ימי המעשה. אבל ויום השביעי עצמו שבת לד' אלקיך לא תעשה בו מלאכה, פי' כי יום השביעי בעצמו לא צריך אתה לקדשו כי זה שבת לד' אלקיך, שהקב"ה קידשו, וזה כי ששתי ימים עשה ד' את השמים וגו' וינה ביום השביעי על כן ברך ד' את יום השבת ויקדשהו, שהקב"ה קידש בעצמו את יום השביעי, ולא צריך אתה לקדשו, רק אתה צריך להוסיף מששתי ימי המעשה על השבת ולקדש את התוספת שבת.

לכבוד יומא דהילולא קדישא של הרה"ק ר' יעקב שמשון זצוק"ל שפיטיווקא, י"ג שבט

הקב"ה גוזר וצדיק מבטלו

ומטה האלקים בידו (י"ט, ט).

בספר ארץ החיים [להר"ר חיים לינחמן ז"ל מצאנז'טש] (מערכת ז' אות רנ"ט) מביא בשמו לפרש הפסוק על דרך מי מושל בי צדיק, צדיק מושל ביראת אלקים הקב"ה גוזר וצדיק מבטלו. ולפי"ז כך הוא הפי', כי אלקים הוא דין כנודע, וזהו ומטה האלקים, פי' שיטה לטובה אף כשהקב"ה הוא גוזר, בידו, של משה רבינו ע"ה, שיטה אלקים לטובה על עמו ישראל^[1].

לכבוד יומא דהילולא קדישא של הגה"ג מוה"ר יעקב יהושע פאלק זצ"ל אב"ד לבוב בעמח"ס פני יהושע, י"ד שבט

החילוק בין לומדי תורה לעמלים בתורה

העשיל מקאלקא ז"ל (הטעם שהכה משה את הסלע ולא דבר (שם נמדד כ, יא), כי איתא במדרש (שמו"ר פכ"ה, ה) שמה שעשה אברהם אבינו על ידי שליח שאמר יוקח נא מעט מים (פנאשימ ימ, ד), שילם הקב"ה לבניו על ידי שליח, ואם היה משה מדבר אל הסלע, הוי על ידי הקב"ה בעצמו, עד כאן. ומה שאמר בבחינת כה בדבור של עצמו, הוי על ידי שליח, והבן.

וממשיך, ונקדים עוד דקיימא לן (מו"מ ס"י של"ט ס"ו) אין בעל הבית עובר בכל תלין אלא אם כן תבעו, אבל אם לא תבעו אינו עובר עליו. ולפי זה נראה דלהבני עליה היה אמירת משה בבחינת זה הדבר, ואי דהוי על ידי עצמו וצריך ליתן להם שכר מיד, ואם כן לא ישאר להם לעולם הבא, זה אינו אלא אם כן תבעו, והבני עליה דודאי יודעים מעלת עולם הבא כי אין ערוך אליו בעולם הזה, ולא יחליפו עולם עומד ונועם מתמיד, בעולם עובר הכלה ונפסה, ובודאי לא יתבעו חלקם בעולם הזה, ואם כן תו ליכא כל תלין. אבל המוני עם שאין יודעים מעלת עולם הבא, ויש לחוש פן יתבעו חלקם בחיים לתת להם שכרם מיד בעולם הזה, ואזי יהיה מוכרח ליתן להם, דבתבעו עובר משום כל תלין, ובכן ערום ישו בו שמה מבלי כסות ושלמה, והקב"ה חפץ חסד לתת להם שארית בארצות החיים בעולם הבא, לזאת היה מחכמתו ית' להודיע דרכיו למשה לומר להם בבחינת כה, היינו בדבור של עצמו והוי שכרו על ידי שליח וליכא כל תלין.

וזה אומרו יתברך למשה כה תאמר לבית יעקב, היינו להפחותי ערך המכונים בשם בית יעקב כידוע, אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל דייקא שהם הבני עליה, אליהם תאמר בבחינת אלה הדברים דהוי כמו זה הדבר, רק דהוא בלשון רבים, ובודאי יותר עדיף השומע בבחינת זה הדבר דהוי מפי השכינה, מהשומע בבחינת כה דהוי דבור של עצמו, אך לההמוני עם הוכרח לומר רק בבחינת כה מטעם הנ"ל, והבן.

ניגוני המעמים מפרשין הדרשות חז"ל

ויירד ה' על הר סיני (י"ט, ט).

בספר ארץ החיים [להר"ר חיים לינחמן ז"ל מצאנז'טש] (מערכת א' אות ע"ד) מביא בשם הרה"ק ר' אברהם המלאך זצוק"ל [בן הרה"ק סר"ר צער המגיד ממעזיטש זצוק"ל] לרמוז דהטעם על יורד הוא דרגא תביה, על דרך שאמרו רז"ל (יצמנו סג). נחית דרגא ונסיב איתתא שבשעת מתן תורה שהיו הנשואין של הבורא יתברך שמו עם עמו ישראל קדושים כמו שדרשו חכז"ל (מעניט טו): ביום חתונתו זה מתן תורה והי' השי"ת מצמצם עצמו כביכול לירד על הר סיני לתת לעמו תורה ומצוות בבחינת נחית דרגא נסיב איתתא שאין לך נחית דרגא מזה שהבורא ית"ש יצמצם עצם אלוקותו הבלתי מושג להתראות עמו פה אל פה כביכול כמ"ש (דברים ה, ד) פה אל פה דבר ה' עמכם וגו'^[1].

לכבוד יומא דהילולא של הגה"צ ר' ישראל אברהם אלטר לאנדא זצ"ל אב"ד עדעלין^[1], י"ב שבט

שמירת תוספות שבת נעשה כשמירת שבת גמור

זכור את יום השבת לקדשו, ששתי ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך, ויום השביעי שבת לד' אלקיך לא תעשה כל מלאכה וגו', כי ששתי ימים וגו', וינה ביום השביעי, על כן ברך ד' את יום השבת ויקדשהו (כ, ט-ז).

ז. וראה בספ"ק בית אהרן [קאלנין] לשבועות (ד"ה נו הרה"ק) שכתב גם כן בחינה זה יותר באריכות.

ח. בן הגה"צ ר' שלום זצ"ל דומ"ץ דק"ק וואלאווע, וחתן הרה"ק ר' ישעי' מקערעסטיר זצוק"ל.

ט. ובספ"ק זרע קודש פרשת כי תצא (ד"ה כי תצא, ט"ז) מביאו בשם הגה"ק מליזענסק זצוק"ל, ובספ"ק נועם אלימלך פרשת בשלח (ד"ה ועמה הים, ט"ז) איתא פירוש זה בשינוי קצת.

מ"מ דק"ק אוסטררהא, ט"ז שבט

אופן חדש הנקרא מסמך גאולה לתפילה

כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם (מגילה טו).

בספה"ק מעיין החכמה (צליקוויס ל"ט) כתב לרמז בזה, לפי שכל אדם שמחדש חידוש באורייתא אזי נקרא גאולה לאורייתא, מחמת שמקודם היה כביכול בשביה לפי שלא היה אדם שיגלה הנסתרות שלה, והאדם שמגלה חדושין באורייתא אזי אותו האדם הוא הגואל, והאדם שאומר בשמו הוא כמו תפלה, שמדבק עצמו בדבריו של אותו אדם^[1], ואזי הוא מסמיך גאולה לתפלה, ואם לא יאמר בשמו הוא מפסיק בין גאולה לתפלה. וזה כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, דאיתערוותא דלתתא איתערוותא דלעילא שהקב"ה ג"כ יסמוך גאולה לתפילה ומביא גאולה לעולם, ודו"ק.

יורדי הים באניות עושי מלאכה במים רבים המה ראו מעשי ה' ונפלאותיו במצולה (תהלים קז, כג).

פירש שהכתוב קאי על לומדי תורה, הדנה ביורדי הים יש כאלו שנוסעים באניות לתענוגים לנוח ולפוש וכיו"ב. ושוב יש יורדי הים היורדין במצולות הים, והם רואים שם מעשי ה' המון בריותיו ונפלאותיו ואף מוצאים שם מרגליות טובות. וכמו כן יש הלומדים תורה רק בהעברה בעלמא מבחוץ להתענוג, וגם הם יקבלו שכר, אבל אינן דומין להעמלים לרדת לעומקה של הלכה, שהם מביטים נפלאות בתורה ואף מוצאים מרגליות ופנינים יקרים, מים עמוקים ידלם איש תבונה. וזה שאמר הפסוק, יורדי הים באניות, אל ים התלמוד בהעברה קלה, גם הם ישבעון טוב, אבל עושי מלאכה במים רבים, בעמקו של הים^[2], המה ראו מעשי ה' ונפלאותיו במצולה^[3].

לכבוד יומא דהילולא קדישא של הרה"ק ר' אשר צבי זצוק"ל

י. שמענו מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוק"ל אצל סעודת מלוה מלכה, בתוך סיפור ארוך מהרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זצוק"ל פי' זה על העוסקים בתורה בעמקות, אבל באופן אחר, וזתוכ"ד, בתהלים (קז, כג-יד) יורדי הים באניות עושי מלאכה במים רבים, המה ראו מעשי ה' וגו'. הכוונה של יורדי הים היינו היורדים לים התלמוד, היורדים לעומקה של הלכה, עושי מלאכה במים רבים, אין מים אלא תורה (פ"ק יז), שהם מחדשין חידושי תורה. וע"פ תורתן הלומדות, והם משייבים כמה הלכות מהרמב"ם ה' צריך להיות, המה ראו מעשי ה' ונפלאותיו, ומן הנכון ה' שיראו נפלאות בתורה, אבל לא נתקיים בהם גל עיני ואביטה נפלאות, אלא במצולה, הם עמוק בתוך הבור, ובהגיעם אל התפילה הם מתפללים בקרירות. על זה אמו, הסיבה הוא, ויאמר ויעמד רוח סערה, ותרומם גליו, משום שכשהם אומרים פלפול, מתרוממים בקרבם ובאים לידי גאווה, וגסי הרוח הוא מן המדות מגונות באדם. ומן התורה שהם לומדים ה' צריך להיות ההיפך יעלו שמים, אלא משום שהמה מתגאים הרי וירדו תהומות, הם יורדים לתהום, ע"כ. וראה בספה"ק נועם אלימלך פרשת בשלח (ד"ה ואמה רס) עוד בחינה בזה.

יא. נעתק מספר מנחת ישראל נלה"ר ישאל רי"ן ז"ל אצל נ"ק גאטאקעסן (עיונין) בהקדמת בני המחבר (שהיה מגלגל נפומי דלזיטס) בשם הפני יהושע. יב. ראה בספה"ק מאור עינים על אגדות הש"ס במסכת שבת (ד"ה אמי יש לקט) וזלה"ק, ובדורות האחרונים כשלומדים דברי שום תנא וחכם מדברי הקדמונים שהדבר ההוא הוא חיות ומוחיין שלו, והאדם הלומד ומדבר דבריו מדבק ומכניס חיות ומוחיין שלו לתוך הדיבורים, ונקרא אתרבקות רוחא ברוחא, ולכן מחיה אותו שמכניס החיות בהדברים, שלכן אמרו (ינמות ז). שפתותיו דובבות בקבר (ועי' ינמות ז הלכות אילנות פ"ד ד"ל) נספק משנה טז, ואפשר לומר כי זהו בחינת השתטחות על קברי צדיקים, כי דיבורי הצדיק שם הוא קבור וטמון החיות שלו כאמור, וזה הלומד בהכנסו עם החיות ומוחיין שלו לתוך החיות ומוחיין של הצדיק שטמן בדבריו נקרא אתרבקות רוחא ברוחא, ושפתותיו דובבות בקבר, כנודע זה מדברי הבעל שם טוב נשמתו בגנזי מרומים, ונקרא בחינה זו השתטחות על קברי הצדיקים, שהן דבריהם שלומד ומזכיר היום הלומד, ולכן מחיה מוחיין של אותו הצדיק, והבן, עכ"ל.

הנה במה שאמר ונקרא אתרבקות רוחא ברוחא אפשר לישב בס"ד הקושיא של הגאון מקו"י גלוב זצ"ל ונדפס נספר ארן ז"י נספדו לימי היאלטייטן על מה שאמרו חז"ל (נמוט ל"ג) כל ת"ח שאומר דבר שמועה מפיו בעוה"ז שפתותיו דובבות בקבר וכו', מאי קראה וחיוך כיון הטוב וכו' דובב שפתי ישנים וכו', מה כומר של ענבים כיון דאדם נוגע בו דובב, אף ת"ח כיון שאדם אומר דבר שמועה מפיו דובבות שפתיו בקבר. לכאורה אין הנדון דומה לראיה, דהתם כיון שאדם נוגע בו דובב, משא"כ בת"ח הרי אינו נוגע בו, רק אומר דבר שמועה מפיו, ומה ענין זה לכומר שאדם נוגע בו.

וממשיך, ונראה דהנה בירושלמי (קדושין פ"א ה"ז) כל האומר שמועה משם אומרה יאה רואה בעצמו כאילו בעל השמועה עומד לפניו, ונראה ביאורו דהנה כתוב (נלשית ג, ז) ויהי האדם לנפש חיה, התרגום אונקלוס, לרוח ממללא, דעיקר כוח הנשמה הוא בדיבור, וכל דיבור ודיבור שמוציא מפיו יוצא חלק נשמתו מלובש באותו דיבור, כדאיתא בשם האר"ז על פסוק (ש"ש ה, ה) נפשי יצאה בדיבור, וכ"ש מי שמחדש איזה דבר בתורה שמלובש בו שכלו, שהוא עצם נשמתו, וגם בהדיבור שאומר הד"ת מלובש בו חלק נשמתו, כנ"ל, נמצא דהתורה שאומר משמו הוא חלק מועצם הת"ח שאומר דבר השמועה משמו, נמצא שבאמת וצדק הוא כאילו בעל השמועה עומד לפניו, כי ההלכה עצמה היא היא עצם מעצמו של הת"ח בעל השמועה. ובה אתי שפיר הא דמדמה הש"ס כומר של ענבים שהנוגע בו דובב לת"ח שאומרים דבר הלכה משמו, כי כשאומר דבר שמועה מפיו הרי זה כנוגע בת"ח, כי דבר השמועה הוא עצמו חלק נשמתו של הת"ח, וכשאומר בפיו הרי נוגע בו ממש, בפיו ובשפתיו, ע"כ. ויש להוסיף על זה על פי הנ"ל שכשלומד בספר של צדיק הוה כמו השתטחות על קברו, ואולי מקרא זה נגיעה, וזה מרומז בדברי חז"ל אנכי ר"ת א"נא נפשי כ'תבית י'הבית, ובזה מיושב קושיא הגאון מקו"י גלוב זצ"ל, ע"כ.

ועל פי הגמרא הנ"ל במסכת בכורות (ל"ג), ובמסכת יבמות (ז), ובמסכת שבת (קז), מביא בספר זרע יעקב נלה"ק ר' יעקב ממעלין זצוק"ל בדברים אחדים של כ"ק מרן אדמו"ר עמ"ר הגה"ק שלי"מ"א בשם הרה"ק ר' יעקב ממעלין זצוק"ל לפרש מאמר ר"ע כשעשה משתה לבנו, חמרא וחיי לפום רבנן ולפום תלמידיהון (סג סז), וזהו, חמרא, כלומר ממה שאנו רואין בטבע וסגולת היין שתוסס אפי' מרחוק, מזה נוכל להביא ראיה, וחיי לפום רבנן, שיש חיות לפיהם של רבנן גם בעלמא דקשוט ששפתותיהם רוחשות ומתיבתא דרקייע בגבהי מרומים, ולפום תלמידיהון, בעת אשר תלמידיהם ותלמידי תלמידיהם אומרים דבר שמועה מפיהם באהלי תורה בעוה"ז, ודפ"ח (ומוצא נספר נכח יצק נלה"ק ר' יצק סודיין זצ"ל ממעלין פרשם ויגש ד"ה ולאזי שלן) ששמע זאם מאזי זצ"ל נספד זקינו הרה"ק ר' יעקב ממעלין זצוק"ל (ה).

תודתנו נתונה לאלו שהשתתפו בהוצאות הגליון

כל מי שרוצה להשתתף בהוצאות הגליון לרגל השמחה שבמעונו או לעילוי נשמת יפנה למכון אלף המגן 347-930-8759 ולהשאיר הודעה תזכה למצות

הגליון הזה נתנדב ע"י הנה"ח בנש"ק מוה"ר מענדל הלברשטאם הי"ו לרגל השמחה השרוי במעונו בנשואי בנו החותן אברהם נ"ו למזל טוב בשעה טובה ומוצלחת יה"ר שהזיווג יעלה יפ"ה ויזכו לבנות בית נאמן בישראל

ישלם ד' פעלם ותהי משכורתם שלימה מעם ד'